

OBČANSKÉ PRÁVO

PŘIROZENÉ PRÁVO OSOBNOSTNÍ A JEHO STÁTNÍ OCHRANA

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1.9 (2008)

© Ivo Telec, 2005

2

PŘEHLED TÉMATU

1. přirozené právo osobnostní
2. státoprávní stanovení způsobu výkonu a ochrany
3. druhy osobnostních práv, práva lidí a právnických osob
3. chráněné statky osobnostní
4. souhlas nebo zákonná licence
5. nároky z osobnostního práva
6. ochrana osobních údajů a soukromé právo mediální

3

PŘÍKLAD 1: Tvář na obálce

Dívka si nechala v ateliéru pořídit svůj fotografický portrét.

Fotograf jej bez jejího vědomí následně použil ve svém návrhu knižní obálky dívčího románu o nešikovném děvčeti. Nakladatel knihu s touto obálkou vydal.

4

5

6

PŘÍKLAD 3: Ministr v koupelně

Ministr vnitra se přestěhoval do nového bytu. Novinář s teleobjektivem přes okenní žaluzii fotograficky zachytil jeho postavu v situaci, jak se chystá ke koupeli ve vaně. Při zvětšení a výřezu snímku byl ministr rozpoznatelný. Právo k vydání snímku novinář nabídl redakci bulvárního deníku Třesk za značnou sumu peněz. Deník snímek vzápětí vydal na titulní straně.

13

1. ČÁST

VŠEOBECNĚ
A
O ÚSTAVNÍCH A MEZINÁRODNÍCH
ZÁKLADECH

16

SMYSL

- ✓ **Výchova** k úctě k **přirozené důstojnosti** lidské bytosti
- ✓ **Ochrana důstojnosti a identity** lidské bytosti a identity právnické osoby

17

KTERÁ PRÁVA JSOU PŘIROZENÁ?

- **Práva vrozená** (*angeborene Rechte*), § 16 ABGB
ipso facto z povahy osobnosti (ABGB)
 1. **přirozená práva osobnostní**
např. *přirozené právo žít*; žijeme bez ohledu na stát, kmen, rod, církev aj. společenské autority
 2. **jiná práva přirozené povahy**
- **Práva nabyvatelná** (*erwerbliche Rechte*), § 18 ABGB

18

USPOŘÁDÁNÍ SUBJEKTIVNÍCH PŘIROZENÝCH PRÁV

- **Nezadatelné nabytí** přirozených práv
- **Nezadatelná existence** přirozených práv
- **Státem upravený výkon** přirozených práv
- **Státem přiznaná ochrana** přirozených práv

19

LEGISLATIVNĚ POLITICKÝ ÚČEL

- **Stát zákonem stanoví:**
 1. způsob **výkonu** přirozeného práva osobnostního, *např. svolením k zásahu*
 2. právní **ochranu** přirozeného práva osobnostního, *viz soudně vymahatelné nároky*

20

ZÁSADY

1. **v pochybnostech ve prospěch života** (*zásada pro vitae, for life*)
2. **přednost lidské bytosti** před zájmy společnosti nebo vědy
3. **nedotknutelnost** osobnosti
4. **odvolatelnost** svolení
5. **zákaz těžení finančního** prospěchu z lidského těla
6. **pietní ochrana**

21

Z DĚJIN ZÁKONODÁRSTVÍ

1811	rakouský ABGB
1926	čs. autorský zákon:
právo k podobizně, ochrana korespondence, deníků aj. písemností osobní povahy
1950	čs. obč. zák.
1964	čs. obč. zák.
1991	čs. LZPS
1997	Úmluva o lidských právech a biomedicíně

22

ÚSTAVNÍ ZÁKLADY

- **Právo na život**
- **Nedotknutelnost osoby** a jejího **soukromí**
- **Zákaz mučení**, krutého, ponižujícího, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestu
- Zaručení **osobní svobody**
- **Zákaz nucených prací** nebo služeb

23

- Právo na zachování **lidské důstojnosti**, osobní cti, dobré pověsti a ochranu jména
- Zákaz neoprávněného zasahování do **soukromého** a **rodinného života**
- Ochrana před neoprávněným **zneužíváním údajů** o své osobě

čl. 6 – 10 LZPS

24

MEZINÁRODNÍ ZÁKLADY

- **Spojené národy v New Yorku**
- 1. **Všeobecná deklarace lidských práv (1948)**
- 2. **Úmluva o otroctví (1926)**, č. 165/30 Sb. z. a n.
- 3. **Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (1966)**, č. 95/74 Sb.

25

- 4. **Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (1966)**, č. 120/76 Sb.
- 5. **Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (1966)**, č. 120/76 Sb.

26

- 6. **Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (1979)**, č. 62/87 Sb.
- 7. **Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (1984)**, č. 143/88 Sb.
- 8. **Úmluva o právech dítěte (1989)**, č. 104/91 Sb.

27

- **Mezinárodní organizace práce v Ženevě**
- 1. **Úmluva o nucené nebo povinné práci (1930)**, č. 29, č. 506/90 Sb.
- 2. **Úmluva týkající se odstranění nucené práce (1957)**, č. 105, č. 231/98 Sb.
- 3. **Úmluva o diskriminaci (zaměstnání a povolání), (1958)**, č. 111, č. 465/90 Sb.

28

- **Rada Evropy ve Štrasburku**
- 1. **Úmluva na ochranu lidských práv a základních svobod (1950)**, č. 209/92 Sb.
- 2. **Protokoly k úmluvě**
- 3. **Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování dat (1981)**
č. 115/01 Sb. m. s.

29

- 4. **Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (1987)**, č. 9/96 Sb.
- 5. **Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin (1995)**, č. 96/98 Sb.

30

6. **Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicině (1997)**
č. 96/01 Sb. m. s.
7. **Dodatkový protokol k Úmluvě na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny o zákazu klonování lidských bytostí (1998)**
č. 97/01 Sb. m. s.

31

PRAMENY

- **Český právní řád**
 1. ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy
 2. § 11 an., § 19b obč. zák.
 3. **jiné zákony**, např. § 11 a. z., zák. o ochraně osobních údajů, tisk. zák., zák. o provozování rozhlasového a televizního vysílání
 4. nepsané prameny (*ius non scripta*)

32

2. ČÁST

OSOBNOST ČLOVĚKA

34

OSOBNOST

- **Přirozená osobnost člověka**

= ke štěstí zacílený trvalý **živoucí** duchovní, duševní a tělesný celek obsahující jedinečné (individuální) **já** (duchovní jádro), integrující duchovní, duševní a tělesná **prožití**, stavy a činnosti, a to vědomé i nevědomé, včetně nadání, sklonů, dědičných zátěží a zkušeností či jiných vrozených nebo nabytých vloh za účelem vlastního vývinu

35

- **Obezřetná trojsložkovost**
 1. duch (*Geist*)
 2. duše (*Seele*)
 3. tělo (*Körper*)

✕

- **Méně obezřetná dvousložkovost**
(jen duše a tělo) **nebo ještě méně obezřetná jednosložkovost** (jen tělo)

36

JUDIKATURA

Každá lidská osobnost (nejen osobnost tvůrce, autora), duchovně pramení mimo sféru právního řádu, který ji pouze uznává (aprobuje) jako právně významnou (nemajetkovou) hodnotu (statek) a chrání ji svými vlastními zákonnými prostředky.

Rozs. NS z 30. 4. 07 sp. zn. 30 Cdo 739/2007.

37

■ Význam osobnosti

- ✓ odpovědně svobodné zrání jedince v lidském společenství s ohledem na bližního

✗

marxisticko-leninská filozofie

= člověk jako průsečík společenských vztahů (a právních vztahů jako jejich formy) ☹

- ☛ marxisticko-leninská teorie socialistického občanského práva ☹

38

■ Právnícká osoba

- = právní smyšlenka (fikce) osoby
- = právně smyšlená právní osobnost

39

3. ČÁST

POVAHA
PRÁVA OSOBNOSTNÍHO

41

SOUSTAVA

■ Osobnostní práva lidí ■ Osobní práva právníckých osob

1. stránky osobnosti
2. projevy osobní povahy
3. [jiné statky]
*např. vnitřní věci
či právní život
(existence)*

§ 11 an. o. z., a. z. aj.

§ 19b o. z.

42

POVAHA PRÁVA

■ Absolutní osobní právo osobnostní

- ✓ působí *ex lege* a *erga omnes*
- ✓ zaniká smrtí
- ✓ **nepřevoditelné:**
nejde o disponibilní majetek
 - ☛ **nepřechází** ani na dědice nebo jiného právního nástupce

43

■ Právo soudcovské

- ☛ soudcovské skutkové podstaty

§ 11 o. z.

= pozitivní generální klausule

srv. právo proti nekalé soutěži aj.

44

VÝZNAM

■ Osobnostní právo člověka

1. před narozením
2. po narození
3. po smrti

■ Osobní právo právnické osoby

1. za právního života (existence)

45

OSOBNOSTNÍ PRÁVO LIDÍ

■ Obecné ochranné právo každého

■ Zvláštní ochranná práva (tvůrčí) (osobní práva **každého tvůrce**)

1. osobnostní právo **autorské**
2. osobnostní právo **výkonných umělců**
3. osobnostní právo **vynálezců** aj. původců **technických výtvorů**

46

OSOBNOSTNÍ PRÁVO AUTORSKÉ 🎵

1. **právo rozhodnout o zveřejnění svého díla**
2. **právo osobovat si autorství**
vč. práva rozhodnout, zda a jak má být autorství uvedeno při zveřejnění díla
3. **právo na nedotknutelnost díla**
 - i. právo svolit ke změně nebo jinému **zásahu**
 - ii. právo proti **snížení hodnoty** díla při jeho užití
 - iii. právo autorského **dohledu** nad užitím díla způsobem nesnižujícím hodnotu díla
 - iv. jiné právo na nedotknutelnost díla

47

OSOBNOSTNÍ PRÁVO VÝKONNÝCH UMĚLCŮ

1. právo rozhodnout o **zveřejnění** svého uměleckého výkonu
2. zásadně právo rozhodnout, zda a jak má být **uvedeno jméno** při zveřejnění a dalším užití výkonu
3. právo **proti změně** uměleckého výkonu na újmu jeho pověsti

48

OSOBNOSTNÍ PRÁVO PŮVODCŮ TECHNICKÝCH VÝTVORŮ

1. právo **osobovat** si vynálezectví nebo jiné původcovství
2. právo na **označení** vynálezectví nebo jiného původcovství, *viz např. zápis vynálezce (původce) do patentového rejstříku*

49

Výpis z veřejné databáze průmyslových vzorů Stránka 1 z 1

REŠERŠNÍ DATABÁZE PRŮMYSLOVÝCH VZORŮ ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Databáze obsahuje národní průmyslové vzory registrované do veřejné databáze a vyhledávací od 1. srpna 2004.

(12) Číslo přihlášky: **1996-2023**
 (13) Číslo zápisu: **21919**
 (22) Datum podání: 03.06.1996
 přihláška:
 (15) Datum zápisu: 26.08.1997
 (16) Inventor: **Průběl matka sovětské automobilky**
 (17) Převodník: **SKODA AUTO A.S., Mladá Boleslav, CZ**
 (18) Převodník: **van Štrouhal Dal, Praha, CZ**
 (32) Zastřežení: **12.16**
 (33) Zastřežení: **26.08.1997**
 (34) Podání: **1**
 (35) Podání: **1**
 (36) Podání: **1**
 (37) Podání: **1**

1. 1

UPOZNĚNÍ
 Tento výpis má pouze informační charakter a slouží pro zjednotění formy záznamu ve věci Internet. Databáze je ve veřejné přístupnosti a není zárukou její přesnosti. Údaje byly získány ze dne 21. 10. 2004 16:23.
 Více informací o průmyslových vzorech naleznete na adrese: <http://www.upv.cz>

<http://dbupv.upv.cz/objevy/21919/vzdr/vzdr?typ=1770&id=21919> 21. 10. 2004

50

Výpis z veřejné databáze průmyslových vzorů Stránka 1 z 1

REŠERŠNÍ DATABÁZE PRŮMYSLOVÝCH VZORŮ ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Databáze obsahuje národní průmyslové vzory registrované do veřejné databáze a vyhledávací od 1. srpna 2004.

(12) Číslo přihlášky: **1989-22143**
 (13) Číslo zápisu: **21954**
 (22) Datum podání: 16.05.1989
 přihláška:
 (15) Datum zápisu: 17.06.1991
 (16) Inventor: **Chabáňský Jiří, Praha, CZ**
 (17) Převodník: **SKODA AUTO A.S., Mladá Boleslav, CZ**
 (18) Převodník: **Kováč Jan, Mladá Boleslav, CZ**
 (32) Zastřežení: **12.15.02**
 (33) Zastřežení: **17.06.1991**
 (34) Podání: **1**
 (35) Podání: **1**
 (36) Podání: **1**

1. 1

UPOZNĚNÍ
 Tento výpis má pouze informační charakter a slouží pro zjednotění formy záznamu ve věci Internet. Databáze je ve veřejné přístupnosti a není zárukou její přesnosti. Údaje byly získány ze dne 21. 10. 2004 16:24.
 Více informací o průmyslových vzorech naleznete na adrese: <http://www.upv.cz>

<http://dbupv.upv.cz/objevy/21954/vzdr/vzdr?typ=1770&id=21954> 21. 10. 2004

51

52

4. ČÁST

CHRÁNĚNÉ STATKY OSOBNOSTNÍ

53

CHRÁNĚNÉ STATKY VŮBEC

1. příroda a životní prostředí
2. lidská osobnost
3. výtvor
4. lidské tělo
5. zvíře
6. věc

54

1. **stránky přirozené osobnosti** člověka
např. život, jméno nebo zdraví aj.
2. **stránky osoby** právnické osoby
např. jméno, dobrá pověst
3. **projevy osobní povahy**
 - i. **obecné**, *např. dopis, hlasový záznam*
 - ii. **tvůrčí**, *např. literární dílo*

55

NEDOTKNUTELNOST

1. lidské bytosti
2. stránek osobnosti vč. soukromí
3. uměleckých nebo vědeckých výtvorů:
 - i. autorských děl
 - ii. uměleckých výkonů

56

1. ŽIVOT

*Vše ve Vesmíru je živé
(podle svého druhu)*

- **Přirozený zákon života**
 1. **zákaz zabítí** vč. zákazu trestu smrti
 2. **zákaz útrap** duševních nebo fyzických vč. zákazu mučení aj. nelidského zacházení
 3. **zákaz zasahování** do cizího života

57

- **Vrozené právo každé lidské bytosti na život**
čl. 6 *Mezinárodního paktu o občanských a politických právech* (1966), (č. 120/76 Sb.)
- **Přirozené právo dítěte † na život**
uznané čl. 6 (1) *Úmluvy o právech dítěte* (1989)
(č. 104/91 Sb.)
- **Právo na respektování svého života od okamžiku početí**
čl. 4 *Americké úmluvy o lidských právech* (*Pakt ze San José*, 1969)

58

- **Právo počatého dítěte na život od početí**
 - ✓ člověk **od početí podmíněným** subjektem práva (pod podmínkou, narodí-li se živý)
= **civilní status podmíněný**
 - ✓ člověk **od narození nepodmíněným** subjektem práva
= **civilní status**

59

- **„Lidský život je hoden ochrany již před narozením“**
čl. 6/1 věta druhá LZPS
- **Deklarace práv počatého dítěte**
politický akt, Praha 1999

60

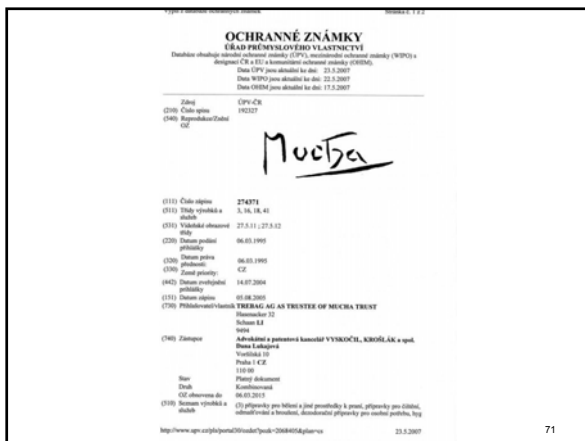
JUDIKATURA:
Signatura malíře Muchy

Signatura autora může být ochrannou známkou, jelikož ochrana této je právem osobnostním, které nepřechází na dědice.

Nelze tedy uplatňovat ochranu práva třetí osoby dědicí autorského práva.

Rozb. ÚPV O-76431 z 13. 2. 02

70

- **Zákaz poškození zdraví**
 - ☛ delikttní **závazek nahrazovací** (reparační) nebo **zadostiučňovací** (satisfakční)

79

NEDOTKNUTELNOST LIDSKÉ BYTOSTI

- **Nadřazenost (*primacy*) lidské bytosti zájmům společnosti nebo vědy**
 - = zásada občanského práva
 - čl. 2 Úmluvy o lidských právech a biomedicině
- **Lidská integrita**
 1. duchovní
 2. duševní
 3. tělesná

80

SOUKROMÉ, NEBO VEŘEJNÉ

- **Soukromé právo zdravotní**
viz soukromoprávní ochrana integrity lidské bytosti, soukromé zdravotní pojištění
- **Veřejné právo zdravotnické**
např. registrace zdravotnických zařízení, veřejné zdravotní pojištění

81

PRÁVA PACIENTA

1. právo na informace o účelu a povaze zdravotní péče a o výkonu, důsledcích, alternativách a rizicích
2. právo na informace ze zdravotnické dokumentace vč. kopií
3. právo určit osobu k informování o jeho zdravotním stavu nebo zakázat informace komukoli

z. č. 20/66 Sb., o péči o zdraví lidu

82

83

ZDRAVOTNÍ ZÁKROK

- **Souhlas se zákrokem**
 1. svobodný, *viz každý volní projev*
 2. předchozí
 3. odvolatelný
 4. informovaný o účelu, povaze, důsledcích a rizicích též viz z. č. 79/97 Sb., o léčivech
- **Právní ochrana člověka neschopného dát souhlas**
 - zákrok jen k jeho přímému prospěchu

84

„Co je zde platný každý souhlas,
když je dán v neznalosti poměrů na onom světě.“

Herbert Vollmann, *Svět, jaký by měl být!*
Stuttgart 1988, s. 65. Překl. anonym.

85

ODBĚR ORGÁNU NEBO TKÁNĚ

- **Souhlas**
 - ✓ **písemně s ověřeným podpisem**
transplantač. zák. č. 285/02 Sb.
- **Národní registr osob nesouhlasících s posmrtným odběrem tkání a orgánů**

86

87

ZÁKAZ KLONOVÁNÍ LIDÍ

- **Zakázaný zákrok k vytvoření lidské bytosti**, která má společný jaderný soubor genů s jinou lidskou bytostí živou nebo mrtvou, *Dodatkový protokol (1998)*
- **Úmyslné vytvoření geneticky shodných lidských bytostí** (vedle přirozeného dělení embrya vedoucího k narození geneticky shodných dvojčat)
 - ✗ lidské důstojnosti
 - ☛ zneužití biologie a medicíny
- **Vynález způsobu klonování lidských bytostí vyloučen z patentování** z. č. 206/00 Sb., o ochr. biotechnolog. vynál.

88

89

4. LIDSKÁ DŮSTOJNOST

- **Zákaz diskriminace** (přímého nebo nepřímého znevýhodňování nebo zvýhodňování) z jiného než věcného důvodu, *např. rasového, náboženského, pohlaví aj.*
§ 16/2-3, § 17 zák. práce
- **Vyvratitelná domněnka dokázaného tvrzení** o diskriminaci v určitých věcech
§ 133a o. s. ř.

90

5. OSOBNÍ SVOBODA

1. **osobní svoboda**, např. pojmenování, bydliště nebo sídla;
srv. *privátní autonomii*
2. svoboda **svědomí**, např. světonázorové hledání a sebeurčení
3. **náboženská** svoboda
4. **politická** svoboda
5. **hospodářská** svoboda
6. **vědecká** svoboda aj.

91

6. SOUKROMÍ

- **Soukromý a rodinný život**
ostrá hranice mezi **soukromými** poměry každého vč. poměrů **rodinných**
X
veřejnými poměry
- **Souhlas** s odhalením soukromí
- **Omezení zákonných licencí**

92

JUDIKATURA 1

Při střetu práva na informace a jejich šíření s právem na ochranu osobnosti a soukromého života, tedy základních práv stojících na stejné úrovni, je především věcí obecných soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu zvážily, zda jednomu právu nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým.

N 17/98 Sb. nález a usn., sv. 10

93

JUDIKATURA 2

Jestliže mezi fyzickými osobami existují sociální, morální, citové a kulturní vztahy vytvořené v rámci jejího soukromého a rodinného života, může porušením práva na život jedné z nich dojít k neoprávněnému zásahu do práva na soukromí druhé z těchto osob.

⇨

94

⇨

Právo na soukromí totiž zahrnuje i právo fyzické osoby vytvořit a udržovat vztahy s jinými lidskými bytostmi, zejména v citové oblasti, aby tak fyzická osoba mohla rozvíjet a naplňovat vlastní osobnost. Protiprávní narušení těchto vztahů ze strany jiného představuje neoprávněný zásah do práva na soukromý a rodinný život fyzické osoby.

KS Ostrava z 23. 1. 98, sp. zn. 23 C 52/96

95

JUDIKATURA 3

Obchodní společnost nepoživá práva na soukromí a není porušením práva na soukromí tajné filmování na místě, kam má veřejnost volný přístup, není-li filmovaná událost v žádném ohledu soukromá.

*Rozs. Queen's Bench Division, 9. 7. 1999
Práv. rozhl. 1999/12*

96

7. OSOBNÍ TAJEMSTVÍ

■ Právně doktrinní definice

= veškeré skutečnosti **osobní povahy** související s dotyčnou osobou, které mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální **hodnotu**, nejsou běžně dostupné, mají být podle **vůle** dotyčného utajeny a dotyčný odpovídajícím způsobem jejich **utajení zajišťuje**.

■ Obdoba obchodního tajemství

§ 17 – 20 obch. z.

97

8. ČEST

1. osobní
2. občanská
3. stavovská, *např. advokátní, akademická*
4. profesní
5. obchodní
6. vědecká
aj.

98

9. DOBRÁ POVĚST

■ Člověk nebo právnická osoba

1. osobní
2. občanská
3. stavovská
4. profesní
5. obchodní
6. umělecká
7. vědecká aj.

■ Věc

1. podniková (*goodwill*)
2. ochranné známky (dobré jméno) aj.

99

10. SVĚTONÁZOROVÉ SEBEURČENÍ

■ Osobní zrání lidského ducha

■ Svoboda:

- a. svědomí
- b. myšlení
- c. vyznání

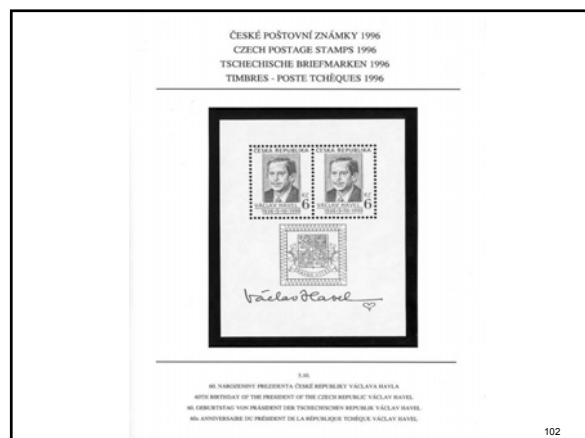
srv. informační sebeurčení

100

11. PROJEVY OSOBNÍ POVAHY

1. **písemnosti**, *např. podpis, osobní dopis, deník*
2. **podobizny**, *např. malířský portrét*
3. zvukové, obrazové nebo zvukově-obrazové **záznamy**, *např. záznam hlasu, záznam průmyslové televize nebo bezpečnostní kamery*

101

102

LIDÉ VEŘEJNÉHO NEBO OBEČNÉHO ZÁJMU

- Člověk veřejného zájmu
 - = člověk o své vůli vykonávající veřejný úřad nebo se o něj ucházející
- Člověk všeobecně známý
 - = člověk, který se stal svým přičiněním nebo z jiného důvodu po své vůli, nebo proti své vůli všeobecně známým alespoň v určitých kruzích veřejnosti

např. soudce, notář, soudní exekutor, státní zástupce, policista, hejtman, starosta

např. advokát, umělec, sportovec, oběť násilí

↩

<p>veřejný zájem na výkonu veřejného úřadu k veřejnému blahu</p> <p>Ize rozumně očekávat zvláštní zájem veřejnosti o jeho výkon veřejného úřadu, a to i skrze média ☺</p>	<p>soukromý zájem: zvědavost nebo až slídění po cizích soukromých poměrech</p> <p>Ize rozumně očekávat zvláštní zájem obecnstva o jeho činnost, a to i skrze média ☹</p>
---	--

KRITIKA

- Výkon svobody projevu i kritického
- Oprávněná kritika
 1. věcná *ad rem*
 2. pravdivá
 3. přiměřená obsahem, rozsahem i formou

✗ nešvar přemrštěného kriticismu

JUDIKATURA

Použití kritiky, ironizování, odsuzování a zavrbování jednání nebo činnosti fyzické osoby, opírající se o okolnosti, o nichž je sdělován nepravdivý údaj, představuje zpravidla citelný neoprávněný zásah do práva fyzické osoby na ochranu její osobnosti, přičemž tu jde o značnou intenzitu neoprávněného zásahu, který bude obvykle mít nepříznivé důsledky pro takto postiženou osobu co do jejího postavení v rodině a společnosti.

R 15/96

115

5. ČÁST

SVOLENÍ, NEBO ZÁKONNÉ LICENCE

117

POŘÍZENÍ NEBO POUŽITÍ

■ Předmět nakládání

1. písemnosti osobní povahy, *např. deník*
2. podobizny, *např. fotografický portrét*
3. zvukové, obrazové nebo zvukově-obrazové záznamy

týkající se:

1. člověka, *např. rodinný portrét*
2. jeho projevů osobní povahy, *např. záznam hlasu*

118

SVOLENÍ

■ Svolení = právní titul (právní úkon) k:

1. pořízení, *např. k vyfotografování*
2. použití ideálního předmětu, *např. ke knižnímu vydání fotografického portrétu*

= neformální projev vůle
úplatně **x** bezúplatně

■ Informovaný (kvalifikovaný) souhlas

119

OMEZENÍ OSOBNOSTNÍHO PRÁVA

1. **dobrovolné** = odvolatelným souhlasem
2. **zákonné** = 4 zákonné licence
(omezení dovolená
zákonem)

120

ZÁKONNÉ LICENCE

▪ Legálně dovolené zásahy

- výjimečná soukromoprávní norma **dovolující** cizí zásah do práva
- právním důvodem (titulem) zásahu je zákon (*ex lege*)
 - **oprávněný** zásah

▪ Příkazy

1. bezúplatnost
2. účelovost
3. přiměřenost

121

DRUHY ZÁKONNÝCH LICENCÍ

1. **úřední na základě zákona**, *např. k použití podobizny na občanský průkaz*
2. **zpravodajská**, *např. k pořízení nebo použití pro zpravodajství*
3. **vědecká nebo umělecká**, *např. obrazový záznam léčebného zákroku pro lékařský vědecký výzkum*

122

4. zdravotní

např. neodkladný výkon k záchraně života

§ 23/3-4, § 24 z. č. 20/66 Sb., o péči o zdraví lidu

123

VÝKLAD ZÁKONNÝCH LICENCÍ

- **Zužující** (omezující) výklad (restriktivní)
- **Zákaz výkladu způsobem narušujícím běžný výkon práva** a který by byl **neospravedlivě na újmu** oprávněným zájmům dotčené osoby

124

VÝKON ZÁKONNÝCH LICENCÍ

- **Legální příkaz** výkonu dovoleného zásahu do cizího práva v souladu s:

1. **dobrymi mravy**
2. **oprávněnými zájmy** dotčeného

§ 12/3 a § 3/1 o. z.

125

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

1. **svolení** dotčeného
2. **zákonné dovolení**, viz *zákonné licence podle o. z. nebo jiného zákona*
3. **výkon** zákonné povinnosti, *např. podle tr. ř.*
4. **upřednostněný výkon** jiného kolidujícího práva, svobody nebo veřejného dobra, *např. svobody projevu jiného člověka, veřejného zdraví všech lidí* ⇒ test

126

140

7. ČÁST

PROSADITELNOST PRÁVA

142

SOUKROMOPRÁVNÍ OCHRANNÉ REŽIMY

- **Soukromoprávní ochrana**
 1. osobnosti každého
 2. osobnosti každého tvůrce
 3. před zneužitím osobních údajů
 4. před zneužitím svobody projevu mediálním sdělením

143

SOUKROMÉ PRÁVO DELIKTNÍ

- **Právo delikttní** (právo odpovědnostní)
 1. soukromé, viz *soukromoprávní delikty*
 2. veřejné, viz *trestné činy, správní delikty*
- **Soukromé právo delikttní**
 1. závazky z **deliktů**, např. ze *škody*
 2. závazky z **kvazideliktů**, např. z *bezdůvodného obohacení*

144

AKTIVNÍ A PASIVNÍ LEGITIMACE

- **Aktivní**
 1. postižený
 2. po smrti postiženého:
 - i. manžel, partner v registr. partnerství, děti
 - ii. rodiče
- **Pasivní**
 1. delikvent
např. vydavatel nebo vysílatel jako právnická osoba či novinář ve svobodném povolání nebo čtenář anebo zaměstnanec sám při vybočení (excesu) z práce

145

ZVLÁŠTNÍ SOUKROMOPRÁVNÍ NÁROKY

- **Nalézací soud KS**
 1. **zakazovací** (zdržovací, zápůrčí), negatorní; zdržet se *např. používání podobizny na reklamních letáčích*
 2. **odstraňovací** (obnovovací), restituční; odstranit závadný stav *např. skoupením nebo jiným stažením zboží z trhu*

146

3. **zadostiučinovací** (satisfakční); dát zadost morálně nebo peněžně za způsobenou **nemajetkovou** újmu
4. **jiný nárok**
 - a. **informační**, *např. sdělit údaj o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny projevu osobní povahy*
 - b. **určovací**, *viz uznání protiprávnosti zásahu*

147

- **Ochrana naléhavého právního zájmu**
 - ✗ ochrana subjektivního práva ⇐
 - ☛ určovací žaloba k OS s prokázáním právního zájmu a jeho naléhavosti

148

JUDIKATURA

Ochrany osobnosti ve smyslu ustanovení § 11 a násl. o. z. lze se vedle žalob domáhajících se zdržení se neoprávněných zásahů do práva na ochranu osobnosti a vedle žalob na odstranění následků takových zásahů domáhat také např. žalobami o určení nepravdivosti zásahů tohoto druhu (zejména výroků slovních i písemných) nebo určení, že původce zásahu neoprávněně zasáhl do práva žalobce na ochranu osobnosti. V těchto případech není třeba prokazovat naléhavý právní zájem na takovém určení.

R 46/95

149

OBECNÉ SOUKROMOPRÁVNÍ NÁROKY

- **Nalézací soud (OS)**
 1. **předstižný** (preventivní)
zakročení před hrozící škodou
 2. **nahrazovací** (reparační)
náhrada způsobené majetkové škody
 3. **vydávací** (kondikční)
vydání bezdůvodného obohacení

150

NEMAJETKOVÁ ÚJMA

- **Újma**
 1. majetková (na věci nebo ušlém zisku)
 2. nemajetková, *např. na pověsti, na okruhu zákazníků*
- **Předpokladem** alespoň reálná **hrozba** způsobení **nemajetkové újmy**
 - ☛ vystižení **nemajetkové újmy**

151

- **Způsobení újmy** jinému = skutečnost s právním následkem (právní skutečnost)
- **Právní následek** = **deliktní závazek**
 1. **nahradit** (reparovat) újmu **majetkovou**
 2. **dát zadost** (satisfakovat) za újmu **nemajetkovou**

152

STUPŇOVANÉ ZADOSTIUCINĚNÍ

- **Morální**, např.
 1. omluva soukromá
 2. omluva veřejná
- **Peněžité**, nestačí-li u lidí morální
- **Výše zadostiucinění**
 1. závažnost újmy
 2. okolnosti zásahu
 - i. polehčující
 - ii. přitěžující
 - a. na straně rušitele
 - b. na straně postiženého

153

Nepoměrné obtíže se zjištěním výše nároku nebo nezjistitelná výše nároku

úvaha soudu o určení výše nároku
(arbitrární určení výše)

§ 136 o. s. ř.

154

JUDIKATURA 1

Při rozhodování o náhradě nemajetkové újmy (§ 13 odst. 2 o. z.) musí mít soud prokázáno, že tu jsou okolnosti dokládající, že v konkrétním případě nestačí zadostiucinění podle ustanovení § 13 odst. 1 o. z., a to zejména z hlediska intenzity, trvání a rozsahu nepříznivých následků vzniklých žalobci vzhledem na postavení žalobce v rodině a společnosti.

R 21/95

155

JUDIKATURA 2

Není vyloučeno, aby se dotčené pozůstalé osoby domáhaly další satisfakce podle ustanovení na ochranu osobnosti (§ 11 a násl. o. z.), jestliže jednorázové odškodnění pozůstalých při škodě na zdraví usmrcením podle § 444 odst. 3 o. z. není dostatečnou satisfakcí za vzniklou újmu na osobnostních právech.

Nál. ÚS z 4. 5. 05, sp. zn. Pl. ÚS 16/04, č. 265/05 Sb.; práv. věta aut.

156

SOUKROMOPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

- **Objektivní soukromoprávní odpovědnost za výsledek (za protiprávní stav)**
 - = bez ohledu na zavinění:
 - a. **úmyslné** přímé nebo nepřímé
 - b. **nedbalostní** vědomé nebo nevědomé
 - ☛ pojistitelné **hospodářské riziko**
- ✗ **zásadní předpoklad zavinění u majetkové škody** (subjektivní odpovědnostní princip)

157

VĚCNÁ PŘÍSLUŠNOST SOUDU

- **KS v civilních věcech**
 1. ochrany osobnosti
 2. práva autorského a práv souvisejících s právem autorským a práva na vydání souvisejícího bezdůvodného obohacení
- **KS v obchodních věcech**
 1. práv průmyslového vlastnictví a práva a na vydání souvisejícího bezdůvodného obohacení
 2. práva proti nekalé soutěži
 3. práva na ochranu hospodářské soutěže
 4. práva na název nebo dobrou pověst právnické osoby
 5. práva k obchodní firmě

158

POSMRTNÁ OCHRANA PIETY

- **Zánik osobního práva smrtí**
- **Aktivní legitimace** ve věci práva na ochranu osobnosti a na ochranu ve věci mediální po smrti:
 1. manžel, partner v registr. partnerství nebo děti, podpůrně
 2. rodiče
- ✗ **aktivní legitimace širšího okruhu osob blízkých podle a. z.**

159

NEPROMLČITELNOST PRÁVA

- **Nepromlčitelné absolutní osobní právo** na ochranu osobnosti, vybavené osobním nárokem na osobní zadostiučinění, zrelativizované nepostupitelnou pohledávkou postiženého vůči dlužníkovi (původci zásahu) na osobní plnění, a to ve stupňované podobě morální až peněžní, popř. obojí, bez štěpení zadostiučinění
- ✗
- **Promlčitelná majetková práva** vyjma *práva vlastnického*

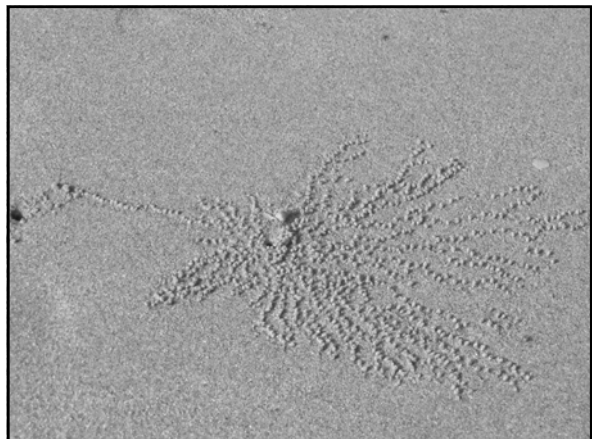
160

JUDIKATURA

Právo na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za neoprávněný zásah do práva na ochranu osobnosti se nepromlčuje.

*Rozs. NS z 25. 9. 03, sp. zn. 30 Cdo 1542/03,
Balák et al. C 2186, sv. 27, Soud. rozhl., 2004/2.*

161

OCHRANA PRÁVA V KYBERPROSTORU

163

PASIVNÍ LEGITIMACE PŘI UKLÁDACÍ SLUŽBĚ

- **Poskytovatel** (*provider*) **služby ukládání obsahu** (*hosting*), *např. cizích webových stránek*, na svém serveru **není povinen**:
 1. dohlížet na ukládaný cizí obsah
 2. aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah, *např. na zásah do práva duševního vlastnictví třetí osoby* ⇨

164

- **Poskytovatel** ukládací elektronické služby (*information service provider*), *např. provozovatel internetové diskuse*, **odpovídá** za zásah do práva třetí osoby, pakliže **měl vědět** o protiprávnosti ukládaného obsahu vzhledem k:

- a. předmětu své činnosti a
- b. okolnostem a povaze případu nebo: ⇨

165

- c. **dozvěděl** se o protiprávnosti ukládaného obsahu, *např. elektronickým nahlášením či upozorněním*, a
- d. neprodleně **neučinil** veškeré kroky, které lze po něm požadovat k odstranění nebo znepřístupnění právně závadného obsahu, *např. smazáním*

§ 5 – 6 z. č. 480/04 Sb., o někr. službách informač. společ.

166

8. ČÁST

PRÁVNÍ OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ

168

OSOBNÍ ÚDAJE

- Zvláštní soukromoprávní režim
- Souběh se soukromoprávní ochranou osobnosti a ochranou tiskovou
- Účelem právní ochrana před zneužitím

z. č. 101/00 Sb., o ochr. osob. údajů

169

NÁROKY

- Zvláštní soukromoprávní nároky
 - 1. vysvětlovací ➔ ÚOOÚ
 - 2. odstraňovací, např. blokovací, opravný, doplňovací nebo likvidační aj. ➔ ÚOOÚ
 - 3. satisfakční u nemajetkové újmy ➔ soud
- Obecné soukromoprávní nároky ➔ soud
 - 1. předstízný u hrozby škody
 - 2. nahrazovací u majetkové škody
 - 3. vydávací u bezdůvodného obohacení

170

PRAVOMOC

- Věci soukromoprávní
 - 1. soud
 - 2. ÚOOÚ
- výjimka ze soudní ochrany soukromého práva, *srv. též ČTÚ, ÚOHS*

171

Oznámení o zpracování (změně zpracování) osobních údajů podle § 10 zákona č. 101/2000 Sb.

ADRESNÍ ČÁST OZNÁMENÍ

Identifikace přirodní osoby

Identifikace fyzické osoby

Prohlášení

172

Oznámení o zpracování (změně zpracování) osobních údajů podle § 10 zákona č. 101/2000 Sb.

REGISTRÁČNÍ ČÁST OZNÁMENÍ

Identifikace fyzické osoby

Identifikace přirodní osoby

Identifikace fyzické osoby

Prohlášení

173

Registráční část oznámení - 2. strana

Prohlášení

174

9. ČÁST

SOUKROMÉ PRÁVO MEDIÁLNÍ

176

PRÁVNÍ REŽIM

- **Zvláštní soukromoprávní ochranný režim**
 - ✗ vadnému mediálnímu sdělení
 - ✗ chybějícímu dodatečnému sdělení o výsledku trestního řízení
- **Souběh se soukromoprávní ochranou osobnosti a osobních údajů**

177

VADNÉ SKUTKOVÉ TVRZENÍ

- **Skutkové tvrzení**
 1. nepravdivé
 2. neúplné
 3. zkreslující
 - ✗ cti, důstojnosti nebo soukromí člověka, jménu nebo dobré pověsti právnické osoby
- ☛
- **Soukromé subjektivní právo na odpověď**
 - ☛ uvedení na pravou míru
 - ☛ doplnění nebo zpřesnění neúplného nebo jinak pravdu zkreslujícího tvrzení

178

SDĚLENÍ O TRESTNÍM ŘÍZENÍ

- **Uveřejněné sdělení** o pravomocně nskončeném řízení
 - ☛ **soukromé subjektivní právo na dodatečné sdělení výsledku řízení:**
 1. forma rovnocenná
 2. rozsah přiměřený napadenému sdělení

179

VÝKON PRÁVA NA OCHRANU

1. písemná žádost do 30 dnů
 2. povinnost provozovatele uveřejnit odpověď nebo dodatečné sdělení do 8 dnů, a to **bez komentáře**
 - ✗ ☛ **žaloba na plnění** do 15 dnů
- **Zákonný zánik** (prekluze) **práva** jeho nevykonáním v zákonné lhůtě

180

LITERATURA

- Cirák*, Ochrana osobnosti v slovenskom občianskom práve. Bratislava 1994.
Knap/Švestka/Jehlička/Pavlík/Plecitý, Ochrana osobnosti podle občanského práva. Praha 2004.⁴
Maťes, Ochrana soukromí ve správním právu. Praha 2006.²
Telec, Přirozené právo osobnosti a jeho státní ochrana. Práv. rozhl., 2007/1. Chráněné statky

182

osobnosti. Práv. rozhl., 2007/8. Nároky z přirozeného práva osobnostního. Čas. pro právní vědu a praxi, 2007/4. Přirozené základy soukromého práva. Brno, vyjde.

183

Kašpar, Šubertová (eds.), Svoboda projevu a médií v mezinárodním právu a praxi. Praha 1996.

184

JUDIKATURA

- Barinka* (ed.), Standardy ochrany svobody projevu. Budapest. B. r.
Doležilek (ed.), Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti. Praha 2008.²
Sb. NS 1980/III-VII, VIII.
Sb. rozh. ve věcech zdravotních, příl. Zdravotnictví a práva.

185

186

Foto:

Obchodná ul., Bratislava, Slovensko 2008
Laurinská ul., Bratislava, Slovensko 2007
Hfensko, Čechy, Česko 2006
Amsterdam, Nizozemí 2006
Vranov u Brna, Morava, Česko 2007
Rišova ul., Brno-Žebětín, Morava, Česko 2007
Nedvězí, Čechy, Česko 2007
Žďár nad Sázavou, Morava, Česko 2007
Sloní ostrov, Siamský záliv, Thajsko 2549 (2006)
Zátoka sv. Jiří, Kerkyra (Korfu), Řecko 2007
Groningen, Nizozemí 2006

187